

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.

Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —

Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.

Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petina enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 43

Sobota, 1. junija 1935

Leto X

Kapital proti socialnemu gospodarstvu

Gospodarski ukrepi NIRE nezakoniti. — Veliko veselje v kapitalističnem tisku

Rooseveltove gospodarske reforme v Zedinjenih državah ameriških so prinesle znatne izpremembe v gospodarstvo. Naredbe so imele namen ohraniti splošno gospodarstvo, kapitalistični gospodarski sistem sicer, vendar pa zaščititi šibkejšo plast gospodarstva pred grozečim poginom. Obenem pa so reforme hoteli ohraniti gospodarstvu konzumente z zaposlitvijo nezaposlenih in zagotovitvijo vzdržnih mezdnih razmer delavstvu.

Na to gospodarsko zakonodajo so močno vplivale tudi delavske strokovne organizacije, ki so preprečile zniževanje mezd ter izvajale kolektivnim delovnim pogodbam obveznost in nekakšen javnopravni značaj.

Tudi v vrhovnem gospodarskem odboru so bili zastopani delavci.

Ameriška kapitalistična javnost se je upirala gospodarskim reformam že izpočetka, propagirala je razne druge reforme in probleme, da bi nastalo v vprašanju čimveč zmed. Končno pa je vložilo večje podjetje, ki je bilo občutno kaznovano zaradi prestopka teh zakonov, pritožbo pri sodišču in je v končni instanci vrhovno sodišče odločilo, da Rooseveltovi reformni zakoni niso ustavni in so neveljavni. Roosevelt ima sicer pooblastila, da v »nujni potrebi« diktira gospodarsko politiko, nima pa te pravice gospodarski odbor (NIRA), ki je prejel pooblastila šele od predsednika.

Sklep najvišjega sodišča se nanaša na več kot petsto naredb o ureditvi različnih industrijskih paporov z ozirom na produkcijo, delovne pogoje, cene blaga itd. Nadalje se nanaša sklep najvišjega sodišča na zakonodajo o razdolžitvi kmetov (farmerjev), ki jo je sprejel kongres konec leta 1934. Ta zakonodaja določa petletni moratorij za kmetiške dolgeve in nekaj ukrepov o finančni sanaciji kmetijstva. Naravno je, da bi zaradi razveljavljanja kmetiške zaščitne zakonodaje prišlo na boben tisoče in tisočev kmetov.

Razumljivo je, da je sklep vrhovnega sodišča napravil v taboru bančnega in industrijskega kapitalizma, ker bi se mu z odpravo teh zakonov zopet odprla vrata neomejene izkoriščanja, veliko veselje.

Vse kapitalistično časopisje je navdušeno povečevalo močrost vrhovnega sodišča, ki je izreklo neveljavnost gospodarskih zakonov

z utemeljitvijo, »da je imel pooblastila le predsednik, ne pa gospodarski odbor«, ki je vršil gospodarsko reformno akcijo.

Prvi hip po objavi sklepa vrhovnega sodišča je nastalo splošno presenečenje. Takoj pa je predsednik odbora Richberg pojasnil novinarjem, da so reformni zakoni sicer razveljavljeni, vendar bo treba ohraniti moralne in gnotne pridobitve, ki jih je dala obnova gospodarski politiki. Skušali bomo najti, je rekel, čim primernejšo rešitev vprašanja. Nastala bi ogromna škoda, če bi se

Kmet, delavec in obrtnik — trije in vendar eno!

Konferenca predstavnikov delovnega ljudstva v Ljubljani

Pri zadnjih volitvah so delavci, kmetje in obrtniki širom cele države, zlasti pa še v naši ožji domovini, sklenili med seboj trdno vez edinstva in bratstva, v boju za novo boljše bodočnost vsega delovnega ljudstva.

Že tedaj je bila izrečena želja, da naj bi ta povezanost ostala trajna in da bi se naj še bolj poglobila, tembolj, ker smo že v volilnem boju povdarjali, da ne gre samo za hipne uspehe, za glasove in poslance, ampak za veliko več, za trajno zmago delovnega ljudstva nad njegovimi nasprotniki, izkoriščevalci in zatiralci.

Misija, ki jo je delavstvo začelo na deželi, med kmeti in obrtniki, je našla tako mogočen odziv, da je dolžnost vseh tistih, ki so pri tem sodelovali, da store vse kar je v njih moči, da se bo započeto delo nadaljevalo, zlasti pa, da se bo z agitacijo delalo na poglobitvi medsebojnega zaupanja in povezanosti.

Kaj more temu namenu služiti bolj iskreno, kot časopis.

Upoštevaajoč zlasti težke prilike na deželi, je bilo treba misliti pri

uresničitvi tega načrta predvsem na to, da bo časopis tudi v resnici lahko dostopen najrevnejšim slojem delovnega ljudstva.

Poseben akcijski odbor je pripravil vse potrebno in je v nedeljo, dne 26. maja sklical v Ljubljani posvetovanje delavskih, kmečkih in obrtniških zaupnikov.

Konference v dvorani Delavske zbornice se je udeležilo nad 100 zaupnikov iz bližnjih in daljnih krajev, kar je gotovo najzgovornejši dokaz, kako živo interesiranje vlada za akcijo, ki je bila, kakor smo že zgoraj rekli, pokrenjena v volilnem boju.

Otvoril je konferenco s. Stanko, za predsednika je bil na to izvoljen s. Sedej, kot zapisnikar pa je fungiral s. Mravljec.

S. Stanko je podrobno obrazložil namen in pomen započete akcije, narkar je v živahni debati govorilo lepo število zaupnikov, povdarjajoč važnost obstoječe namere. Nazadnje je bil soglasno sprejet sklep: da prične počenši od 1. junija dalje izhajati mesečnik »Ljudski glas« kot glasilo delovnega ljudstva. List je predvsem

namenjen kmečkemu življu in obrtnikom, ne morda kot konkurenca »Delavski politiki«, ampak kot njen dodatek. List naj bo klicar k skupnosti delovnega ljudstva, kmeta, delavca in obrtnika, čijih usoda v obstoječem gospodarskem in družabnem redu je najožje povezana, lahko rečemo, popolnoma enaka.

Mesečnik bo zaenkrat dobro služil svoji svrhi in je slehernemu kmetu in obrtniku omogočeno, da si ga naroči, ker stane samo Din 10 letno.

Nov list bo prinesel nov duh na deželo. Širil bo idejo organizacije in samopomoči z geslom, ki zaključuje uvodnik v pravkar izišli prvi številki lista:

»Delavci, kmetje in obrtniki, združite se!«

Naj ne bo kmečke hiše in ne obrtniške družine, kamor ne bi prihajal mesečnik »Ljudski glas«, kakor ne sme biti delavskega stanovanja brez »Delavske politike«!

Delavec, kmet in obrtnik, trije, doslej umetno razdvojeni, postanejo eno!

Za razpis volitev v samouprave delavskega zavarovanja

Delavsko zavarovanje je samoupravna delavska ustanova. Samoupravni organi po zakonu izhajajo iz svobodnih in tajnih volitev, v katerih sodelujejo vsi zavarovani delavci in nameščenci. Volitev samoupravnih organov se vrši — po zakonu — vsaka tri leta. Zakon o zavarovanju delavcev je stopil v veljavo že leta 1922., volitve pa se še vedno niso vršile. Uprave so bile imenovane, večkrat tudi brez ozira na predloge in mišljenje delavskih in nameščenških organizacij ter ustanov, nekaj časa pa je bil v delavskem zavarovanju uveden celo komisariat, ki je težko prizadel delavsko zavarovanje in povzročil, da je nazadovalo.

V dobi gospodarske krize in neznosnih socialnih razmer, ki je delavskemu razredu prinesla mnogo brid-

kosti, preživlja delavsko zavarovanje težke čase. Delavci imajo mnogo važnih razlogov, da so z razmerami v delavskem zavarovanju nezadovoljni. Imenovane uprave, četudi bi bila pri imenovanju izvršena izbira, niso dorasle, da prevzamejo na se odgovornost za razvoj in obstoj delavskega zavarovanja v sedanjih razmerah. V teh za delavsko zavarovanje in za življenje celopupnega delavskega razreda izredno težkih časih je potrebno, da

na čelo delavskega zavarovanja pridejo ljudje, ki bodo uživali neposredno zaupanje široke delavske mase, na ta način, da bodo izvoljeni s svobodnim in tajnim glasovanjem.

Radi tega Zedinjena delavska strokovna zveza Jugoslavije (Ujedi-

njeni radniški sindikalni savez Jugoslavije) kot centralna instanca svobodnih delavskih in nameščenških organizacij v državi, zahteva, da se nemudoma

razpišejo volitve v vse samouprave delavskega in nameščenškega zavarovanja v naši zemlji.

Zedinjena delavska strokovna zveza Jugoslavije poziva vse delavske in nameščenške organizacije, kakor tudi vse ostale delavske ustanove, da se z zahtevo po razpisu volitev solidarizirajo in v tej smeri s svojih sej, sestankov, posvetovanj, članskih in delavskih ter nameščenških zborovanj pošljejo na merodajna mesta svoje pismene zahteve.

Predsedstvo Zedinjene delavske strokovne zveze Jugoslavije.

med tem razpasle stare metode nepoštenih poslovnih konkurenca in bi prišlo ponovno tudi do kršitve upravičenih interesov delavcev, ker bi bilo s tem prizadeto splošno blagostanje naše države.

Rooseveltova gospodarska politika ni imela drugega namena, kakor da organizira v anarhiji se nahajajoče kapitalistično gospodarstvo po načrtu ter obenem zavaruje interese manjših producentov, delavcev in konzumentov, kolikor je mogoče v kapitalističnem gospodarskem sistemu. Smatral je, da je to naloga državne uprave. Zato je v Rooseveltovi gospodarski politiki eminentnega pomena, da hoče čuvati tudi male ljudi, delavce, torej splošnost ter priznanje, da so visoke delavske in nameščenške plače temelj gospodarstva in narodnega blagostanja. Tega načela ni še povedal tako izrazito noben diktator in ne državnik v

katerikoli državi današnje dobe. V obče pa govore diktatorji sicer o enakosti naroda, toda dele privilegije kapitalistom, delavcem pa jemljejo pravice in reducirajo plače. To je velika razlika med moderno Ameriko in »civilizirano« Evropo.

Prvo veselje ameriških kapitalistov se je kmalo uneslo.

Odločno so se postavile delavske strokovne organizacije vseh večjih strok, da takoj vstopijo v splošno stavko, če bi podjetniki ne hoteli izvajati reformne gospodarske zakonodaje.

dokler se zadeva zopet uredi zakonito. Industrija bo vsekakor vpoštevala voljo organiziranega delavstva, tako da utegne vlada postaviti svoje reforme na novo zakonito bazo. Pokazuje se namreč, da je javno mne-

nje v Ameriki za Rooseveltove reforme. Kapitaliste pa najbolj boli, da vlada določa tudi cene produktom ter da je omejeno bančno poslovanje in njega oduševstvo z moratorijem. Vlada namerava v tej smeri omiliti zakone zaradi te »pekoče rane« kapitalizma.

Vrhutega utegne kongres vzeti vrhovnemu sodišču pravico, da bi smelo razveljaviti zakone, ki jih je sprejel kongres, kakor se je zgodilo v tem primeru.

Iz celega procesa bo imel dobiček zopet kapitalizem, ker je skoraj neverjetno, da bi Roosevelt, tako izpremenil svoje krvočuvstvo, da bi na vse te pritožbe kapitalistov kot najvišji upravnik republike imel pred očmi le edino splošni interes državljanov.

Širite naš list!

Klic iz Dravske doline:

Za neprekinjeno izvajanje agrarne reforme!

Polja spreminjajo v gozdove!

Že nekaj časa pa se neprestano govori, da je agrarna reforma sedaj končnoveljavno izvršena in da se ne bo izvajala več. Ta vest, ki jo trdovratno širijo tudi takozvani »kmečki listi«, je vsekakor pobožna želja velikih posestnikov in vseh tistih, ki svoje zemlje ne obdelujejo sami, ampak jo ali dajejo v najem, ali pa jo obdelujejo izključno le z najeto delovno silo.

Zato so najemniki, poljski delavci in mali kmetje le predobro razumeli našo zahtevo, ki smo jo postavili v zadnjem volilnem boju:

za neprestano izvajanje agrarne reforme!

Ukinitev nadaljevanja agrarne reforme bi značila samo potrditev sedanjega stanja in dovoljenje za novo spekulacijo z zemljišči, na škodo in v očitno propast vseh tistih, ki so kljub agrarni reformi ostali brez zemlje, ali pa bodo vsled nevzdržnih razmer skoro primorani vrniti zemljo tistemu od katerega so jo proti plačilu visoke odškodnine prejeli.

Prenehanje z agrarno reformo pa je tudi za bodoči razvoj našega poljedelstva škodljivo. V Dravski dolini n. pr. je ugotovljeno, da gospoda veleposestniki, kljub velikemu pomankanju plodne zemlje, nalašč

spreminjajo polja v gozdove

in s tem izpodrivajo z zemlje ne samo najemnike, ampak tudi kmete, kateri so vsled premajhne površine jemali po par parcel veleposestniške zemlje v zakup, da se preživijo.

Naj navedemo samo nekaj primerov:

Nedaleč od vasi Ribnica na Poh. ležita dve posesti, ki sta menjali lastnika. Novi lastnik je obširno zemljišče, pašnike in njive, domala popolnoma pogozdil. Dokler je bilo zemljišče kmečka last, sta lastnika redila skupno 15 glav govedi. Odkar je prešlo v nove roke in je lastnik zemljišče pogozdil, sta na tem obširnem kompleksu naseljena dva najemnika, ki redita — dve kozi!

Pa naj še kdo reče, na to ni razumno kmečko gospodarstvo,

V Vuhredu imamo tudi tak slučaj. Veleposestnik H. Pogačnik že tretje leto pogozduje travnike in pašnike in je nasadil že več kot 10.000 sadik! V mnogih krajih Dravske doline, kjer je nekoč cvetela živinoreja, se bodo kmalu razprostirali gozdovi. Ti povzročajo lastniku seveda manj skrbi in v času nizkih cen poljskih pridelkov, se iznebe vsakega rizika. Gozd kljub krizi rase, z njim rase bogastvo, lastnik-veleposestnik pa ima čas čakati, da bo lahko izpremenil les v gotov denar. On ni kmet, ki bi moral obdelovati zemljo, da se preživi, ni interesiran na tem, kako bo živel kmečko ljudstvo, ki bi nujno potrebovalo zemljo, on je kapitalist, ki mu je zemlja potrebna ne radi samoohrane ampak radi dobička in varne naložbe njegovih kapitalov.

Za zemljišča, ki jih dajejo v najem kmečkim družinam, zahtevajo veleposestniki visoko zakupnino. Znan nam je slučaj v Dravski dolini, nedaleč od Marenberga, kjer se je kmetič pogodil za zemljišče in zavezal plačevati veleposestniku Din 3400 letnega zakupa. Pogodba pa je sestavljena tako, da lastnik na teh, v zakup danih, parcelah tudi lahko kaj izpreminja. In res se je te pravice v izdatni meri poslužil.

Pogozdil je en pašnik in eno njivo, od najemnika pa zahteva še vedno zakup v stari višini.

Kako naj kmetič na ostalih parcelah dobi toliko dohodkov, da bo lahko plačal zakup, veleposestnika ne briga.

Ti slučajji menda dovolj nazorno govore, da je naša zahteva

po neprestanem nadaljevanju agrarne reforme, ne samo v interesu najemnika in kmeta, ampak tudi poljedelstva in narodnega gospodarstva sploh in v največjem interesu prebivalstva pasivnih krajev.

Poljski sejm sklican 4. junija. Izredna seja je sklicana, da sklene novi volilni zakon, ki je simbol reakcije. V senat bodo smeli na primer voliti samo državljani, ki so dovršili srednjo šolo. Kmeti, obrtniki, delavci in nameščenci so izključeni od volilne pravice. Tak »blagoslovljen« volilni red poljske klerikalne žlahte pač more biti trajen in ni čudno, če se mu narod upira.

Nabirajte člane za Cankarjevo družbo. Za 20 Din dobi vsak član 4 lepe knjige.

Francoska vlada v krizi

V Franciji imajo težave s proračunom. Zato zahteva Flandinova vlada pooblastilo od zbornice, da izravna proračun. V sredo je o takem pooblastilu finančni komisiji poročal predsednik vlade (navzočih 35 članov od 44). Komisija pa je pooblastila z večino odklonila, kar je povzročilo na borzah in v javnosti presenečenje. Flandin hoče nekaj izpreminjati socialno zavarovanje in fiskalno deflacijo.

Tone Maček:

169

Slučaj Kumberger

»Upajmo. Jutri popoldne se pa vrši pri Bošu shod. Kakega govornika nam bodo poslali, ne vem. Agitirajte za dobro udeležbo.«

»Kako pa je s sesalkami?« je vprašal Ravnikar mlajši.

»Vse urejeno. Zasilno službo nadzira poseben odbor. Obračaj se na Zafrana in Ačkuna. Stari šaht je v akciji: trije strojniki, trije kurjači in trije ključavničarji. Sesalke so v obratu, kakor navadno. Razen tega po tri tovaršije na vsaki zmeni, ki nadzirajo jame in izvršujejo nujne zakrepitve. S te strani se nam ni treba ničesar bati. Tudi reševalna četa je v stalni pripravljenosti.«

»Prav tako. Čeprav smo k zasilni službi po zakonu obvezani, bi jo tudi brez tega vršili, ker je to v našem interesu. Bi vendar ne bilo v našo korist, da se nam med stavko jame zasujejo, izgore ali zalijejo.«

»Ima še kdo kaj?«

»Kako pa je z našim takozvanim

skladom?«

»Hm.«

Kurent se je popraskal za ušesom. »Ta pa izgleda bolj revno. Saj veste, da smo imeli dolgo časa komaj kakih petdeset članov. Šele zadnje tedne smo se dvignili na petsto. In tistih dvajset krajcerjev mesečno od člana, ne more dosti nanesti. Mogoče bo v blagajni kakih dvatisoč kron.«

»Menda pa ne bomo rabili. Prvi teden ima še itak vsaka družina nekaj živeža doma.«

»Kaj pa, če bo treba še drugi teden, pa tretji.«

»Pojdi, pojdi!«

»Vse je mogoče. Sicer nam je pa naš konzum tudi obljubil podporo. In centrala. Ta se bo obrnila še k drugim organizacijam po pomoč. Strokovna centrala na Dunaju bo baje organizirala pomožno zbirko.«

»Bolje ko nič, a najbolje to kar imaš.«

»Se kdo kaj?«

»Torej jutri ob dveh vsi na shod.«

»Na svidenje!«

»Lahko noč!«

Torej jutri nam bodo zunanji delegati že lahko kaj več povedali?«

»Jutro« in delavska stavka v Kočevju

„Nam ni znano“

30. maja.

V Kočevju je še vedno popolna stavka vseh tekstilnih delavcev in delavk pri »Triglavu«, bore se za najosnovnejše pravice, za izvajanje veljavnih zakonov in za minimalno mezdo 3 Din na uro. Vse kočevsko prebivalstvo in tudi oblast je na njihovi strani. Vse meščansko časopisje molči o stavki, kolikor se le da. Današnje »Jutro« pa priobčuje neko izjavo podjetja in pristavlja, da mu ni znano, kako se delavska akcija razvija »Jutru«, ki se proglasa za najbolje informiran dnevnik, tisto »Jutro«, ki ve natančno poročati o vsaki brezpomembni stvari, to »Jutro« prav nič ne ve, kako poteka gibanje, kjer gre za življenje 300 delavskih družin! Če že »Jutro« nima denarja, da bi poslalo poročevalca v Kočevje, odkar JNS ni več na krmilu, bi se lahko informiralo pri Del. zbornici in

delavskih organizacijah, ki imajo sedež v Ljubljani — pa bi mu lahko postalo znano, kako se 300 delavskih družin bori za življenje. Seveda bi »Jutro« lahko to napravilo — saj gospodje niso tako nerodni — če bi hotelo. Ali kako naj zahtevamo kaj takega od časopisa, ki je za časa volite v Del. zbornico pozival podjetnike, naj poskrbe, da bodo delavci tako volili, kakor želé »narodni« podjetniki.

Mi nismo prav nič presenečeni nad tako izjavo »Jutra« in nad molčečnostjo drugega nasprotnega časopisja ob stavki kočevskega delavstva — pribijemo to dejstvo predvsem radi nezavednega delavstva, da lahko ponovno vidi živo podobo nasprotnega časopisja, ki prinaša dolge kolone o umorih in tatvinah, o trpljenju in boju ljudstva pa molči ali pa zavija resnico.

Stavka v tovarni verig d. d. Lesce pri Bledu

Leta in leta že so imeli naši kovinarji v Lescah težke boje s podjetjem. Ne samo, da so bili vedno v strahu pred brezplačnim dopustom, so bile le premnogokrat na dnevnem redu tudi neutemeljene redukcije. Delavci so trpeli, čakali in se tolažili, da bo enkrat boljše. Toda zaman. Podjetje je reduciralo po nekaj delavcev, odpovedalo kolektivno pogodbo, zopet sklenilo novo, seveda slabšo od prejšnje; čez malo časa je sledil ponovni odpust delavcev ali delavk, medtem pa, ko so bili stari delavci in delavke na brezplačnem dopustu ali odpuščeni, se je le prerado zgodilo, da je ravnateljstvo sprejelo novince. Zopet je sledila odpoved kolektivne pogodbe. Ko pa je potem organizacija SMRJ (ker je samo ta v obratu in so zapniki vsi člani SMRJ) vložila osnutek za novo kolektivno pogodbo, je podjetje izjavilo, da je še stara v veljavi in da ni potrebno sklepati nove. Uspelo je kljub temu, da je bila pred dobrimi tremi meseci sklenjena nova kolektivna pogodba, in obojestransko podpisana. Ravnateljstvo jo je do danes kršilo samo v 17 točkah. Zapniki so opozarjali, organizacija je svarila i podjetje i vse merodajne faktorje.

da je dovolj tega igrčkanja z eksistenco delavcev in njegovih družin. Vsi apeli so ostali brez uspeha, podjetje je še v naprej izvajalo staro prakso (naj omenimo samo to, da se je delavstvo skoraj dve leti borilo za priznanje obrtnega zakona §§ 219, 220 in 221) in da so tisti, ki so bili bolani, morali domala tožiti za dajatve po citiranih paragrafi. Ko pa je sedaj podjetje zopet odpovedalo petim delavcem, med njimi namestniku glavnega zapnika, se je delavstvo vprašalo, do kam še in kako dolgo še? Delavstvo se je posvetovalo, na sestanek so prišli vsi do zadnjega, ugotovili so kršitev kolektivne pogodbe v 17. točkah in ponovno redukcijo, pa so rekli: »Dosti je tega! V boj za naše pravice!« je zagrmelo po dvoran. Zapniki so svarili in prigovarjali, da naj se poizkusi še interverirati, zaman je opozarjal predsednik organizacije, ko so padle zahteve po stavki, da je stavka dvorezni nož, opasen, da se ne vreže z njim tisti, ki ga vihti. Delavstvo pa je odklonilo vsako prigovarjanje, zahtevalo je, da zapniki odidejo iz zborovalne dvorane. In morali so oditi. Ponižani in razžaljeni, pa so sklenili, da pojdejo v boj. Po sprejetju sklepa je delavstvo poklicalo zapnike, jim naznanilo svoj nepreklicni sklep in se razšlo.

To je bilo v nedeljo zvečer. Obratni zapniki, videč, da so bili tolikokrat izigrani od strani podjetja, da je njihova avtoriteta omajana med delavstvom in da so v tem odločilnem koraku, ki ga je podvzelo delavstvo, brez moči, so položili mandate in prepustili vodstvo organizaciji. Zaman so se ozirali moštr in predelavci v pondeljek zjutraj skozi okna, kje so delavci, ker nikogar ni bilo v tovarno, spontano so obstali vsi zunaj na cesti, pred tovarno pa samo straža, da čuva red in mir, delavstvo je postavilo svoje čuvanje, da kak nepridiprav na njihov račun ne bi storil česa, kar bi ne bilo pravilno. Kmalu so moške straže zamenjale delavke in žene moži, ki so delali v tovarni, češ, me bomo podnevi, vi pa ponoči stražili. Za tovarno je prispel vagon premoga. Kdo ga bo vskladiščil? »Brezposelni! Na občino po seznam brezposelnih.« se je glasilo povelje. Občina ga je dala na razpolago. Tekal je fantek od hiše do hiše in vabil na delo. Pošteni izmed povabljenih so se zglasili in vprašali ali naj gredo? Ko se jim je pojasnilo vzrok koraka, ki ga je naredilo delavstvo, so rekli: »Prav imate, potem pa tudi mi ne gremo, naj ga pa sam sklada!« Le par njih je v veliki stiski zagrabilo za lopato. Ali nastopila je delavska straža in umakniti so se morali. Kajti delavstvo se polno zaveda važnosti in odgovornosti koraka, ki ga je naredilo.

Vsi merodajni faktorji so natančno obveščeni o tem gibanju. Tudi g. ravnatelju je deputacija treh zborovalcev izročila resolucijo, le-ta pa je izjavil, da ne pozna nobenih zapnikov več, da ne prizna SMRJ, da ne sprejema od njih nobene vloge več, edino le preko Inspekcije dela. Delavstvo na zborovanju je s strašnim ogorčenjem vzelo na znanje izjavo g. ravnatelja in izjavilo, da bo solidarno vztrajalo do končnega uspeha.

Sodružice, sodrugi in prijatelji! Boj, ki ste ga začeli, je zadnje orožje, ki se ga delavstvo lahko poslužuje za obrambo svojih najosnovnejših pravic, je zadnje sredstvo, s katerim se lahko prisilijo gospoda, da spoštuje svoj podpis. Zavedajte se, da v tem boju niste sami, da je ta vaš boj, boj vsega proletarijata, zato vztrajajte, bodite disciplinirani in zmagali boste! Ne pustite se igravati ali zavajati, naj vas ne moti, če par ljudi, ki so bili svoj čas sami delavci, pa so to že pozabili, skuša sedaj nadomestiti vaše delo, misleč, da se zanje gospodov groš

»Mogoče pa tudi ne. Ampak kar smo začeli, moramo tudi končati!« je povdaril Sitar, ki se je s Papežem in Kumbergerjem zadnji odpravljal proti vratom.

»Gašperčka moramo še pogasiti«, je pristavil, »da ne nastane ponoči tu kaka neumnost.«

Ozrl se je okrog po prostoru in je odkril pod neko stružnico škač, napolnjen do polovice z umazano vodo, ki je z njo pogasil žerjavico v pečici.

»Tako! A ti Papež, stanuješ že pri Kramerju? Potem sva sosedata, greva skupaj.«

Meta še ni bila šla k počitku.

»Pa sta se precej dolgo zamudila. Bo že skoraj deset ura. Jaz sem imela medtem obisk: gospa Kašnerjeva in Sitarjeva sta prišli. No kaj sta zvedela? Je res štrajk?«

»Torej že veš? Tembolje!«

»Ti Janez, kaj je pravzaprav štrajk? To ne more biti nič dobrega. Jaz se bojim.«

»Štrajk ali stavka je tedaj, če delavci v dosego kake življenjsko neobhodno potrebne pravice, ali v obrambo starih pravic, ki se jim hočejo kratiti, ustavijo za določen ali

nedoločen čas svoje delo, da s tem prisilijo podjetnika, da njihove pravice spoštuje in upošteva, ali pa samo tudi, da s stavko opozorijo javnost in merodajne činitelje na svoj kritični položaj in skušajo na ta način pridobiti za svojo borbo simpatizirje in sobojevnike.«

»Stavke se hitro končajo, a?«

»Kakor se vzame. Včasih hitro, že v par urah, včasih trajajo več dni, več tednov, tudi več mesecev.«

»Pa ta stavka ne bo trajala dolgo?«

»Upam da ne, gotovega pa nihče ne ve.«

Franceta je pa še nekaj drugega zaskrbelo:

»Pa delavci vedno zmagajo, če stavkajo?«

»Hm. Žal ne. Če bi to bilo, bi bilo življenje delavcev urejeno in lepo. Tako pa je mnogo hudega zaman prestano, mnogo hudih bojov zaman bojevanih, mnogo energije zaman potratene.«

»In kako sodiš, kako bo sedaj tukaj, pri nas? Bo kmalu končano?«

»Tea ne morem vedeti. Upajmo da ne bo predolgo.«

bolje sveti kot za vas. Prišel bo čas, ko se bo obračunalo tudi to; sedaj pa velja, sebe braniti do zadnjega!

Živel boj, živeli leščanski sodrugi in sodružice!

Naročniki, pozor!

Današnji številki smo priložili poštne položnice ter prosimo vse one p. n. naročnike, ki so v zaostanku z naročnino, da isto nemudoma poravnajo, ker le na ta način bomo v stanu, naš list vzdrževati in ga tudi redno dostavljati. — Vse one pa, ki so naročnino že poravnali, prosimo, da si poštne položnice shranijo in jih porabijo prihodnjic. — Uprava.

Doma in po svetu

Občinski uslužbenci bodo skoro izenačeni z državnimi uradniki. Plače občinskih uslužbencev, zlasti v višjih kategorijah, so marsikje presežale plače državnih uradnikov. Že v novem zakonu o mestnih občinah, ki ga je sprejel parlament pod vladno JNS, je predvideno izenačenje občinskih uslužbencev s položaji in plačami državnih nameštencev. Sedaj pa je notranji minister dr. Velimir Popović ukrenil vse potrebno, da se bo zakon tudi izvedel. Za področje mesta Beograd, ki je njemu direktno podrejeno, je dne 19. maja izdal naredbo, s katero se izvrši izenačenje občinskih uslužbencev. Jasno je, da bodo v kratkem sledila tudi ostala mesta.

Tudi mi se čudimo. »Glas naroda« z nekim začudenjem pripoveduje, kako hitro se je izvršilo štetje glasov pri čehoslovaških deželnih volitvah. Tri ure po zaključku volilnega akta so bili znani že vsi rezultati in listi so jih v posebnih izdajah sporočili radovednemu občinstvu. Pa je res čudno, da gre štetje tako hitro od rok.

Čisti dobiček Bafe v Jugoslaviji znaša za lansko leto 3.100.000 Din. To je dobiček, priznan po družbi sami za časopisje. Brutto-dohodki so znašali 121 milijonov Din. To je račun Bafe samo v naši državi, kjer je ustanovil svojo delniško družbo. Pa primerjajte s temi milijoni mizerne plače delavcev, zaposlenih v čevljarški industriji in uboge čevljarke obrtnike.

Nezaupnica radi zajcev. — Na občnem zboru sadjarskega in vrtarskega društva so govorili o veliki škodljivosti zajcev za sadjarje. Navdušenje proti zajcem je bilo tako spontano in enodušno, da je iz tega nastal nov političen problem, kakor beremo v nekem listu: »Z velikanskim odobravanjem je bil sprejet predlog, da se izreče dotičnim banknim svetnikom, ki so zagovarjali zajca, nezaupnica, ostalim (8) pa zahvala.« Kakor se vidi, zajec ni kar tako.

Čehoslovaška vlada je podala formalno demisijsko, ki jo je predsednik republike sprejel. Te dni so se vršila posvetovanja o sestavi nove vlade, ki bo še ta teden sestavljena. Po binokostih se predstavi nova vlada s svojim programom parlamentu in senatu.

Izpemembe v angleški vladi napovedujejo že dolgo. V informiranih krogih trdijo, da se izpememba v angleški vladi izvrši dne 7. junija ter še pred binokostmi razglasi.

Velika stavka premogarjev grozi v Zedinjenih državah. Sredi junija utegne izbruhniti v Zedinjenih državah premogarska stavka, ki se je bo udeležilo 450.000 rudarjev. Rudarji zahtevajo izboljšanje plač.

V ogledalu

JNS »Glas naroda« se hujuje nad JNS in našteva, kaj vse je ta stranka slabega storila. Prav, da se enkrat vse pove, kar se ve. Povedati pa je tudi treba, kateri gospodje so do zadnjega vedrili in oblačili v JNS, ali pa s svojo pripadnostjo legalizirali »delo« te stranke. Gotovi znaki namreč kažejo, da je resničen pregovor, ki pravi: volk dlako menja, nikoli pa svojih navad!

Logičen sklep

»Ali gospod učitelj kaj sluti, da ti pomagam pri domačih nalogah?« vpraša Troha svojega nadobudnega sinčka, ki je lani srečno prišel v tretji razred.

»Bojim se, da.« odgovori sinček. »Rekel mi je, da ni mogoče, da bi toliko napak napravil popolnoma sam.«

IZ NAŠIH KRAJEV

Ljubljana

Za posebni vlak v Celje na ljudski tabbor se priključite posamezniki v tajništvo Stokovne komisije ali »Svobode«. Za vlak in zletni znak je treba plačati 30 Din.

Zelo malo delavcev je zaposlenih na Gradu, čeprav je toliko razkopane, da bi moralo biti zaposleno lepo število delavcev, če bi hoteli letos končati vsa ta nujna dela.

Dela na Bleiweisovi cesti stojé. — Na Bleiweisovi cesti, ki je državna, so se zopet ustavila dela, kar morajo menda čakati na obrobne pločnike. Nabaviti bi jih morala občina. Zakaj jih ni pravočasno priskrbela?

Pri regulaciji Ljubljane obeta Dukičev podjetje mizeren zaslužek zelo majhnemu številu delavcev. Tako je letos brezposelnost tudi v sezoni zelo visoka.

Znižane cene na tramvaju so samo za časa velesojma za tiste, ki se izkažejo z velesojmsko legitimacijo. Mi smo mnenja, da bi bilo v splošno korist, če bi se stalno uvedle nižje cene po 1 Din za krajše proge.

Alkohol je prepovedano točiti nabornikom, da ne bi po stari navadi razgrajali po vsemestni Ljubljani. Ta upravičena naredba industrijskih delavcev itak ne zadeva, ker naši fantje so se vedno dostojno obnašali in se jim pozna vzgoja naših organizacij. Pijani kričarji so se vedno rekrutirali

samo od tam, kjer imajo monopol na vzgojo moralni gospodje iz Kopitarjeve ulice.

Knjižnica Delavske zbornice je izposodila v februarju, marcu in aprilu 13.901 knjigo, to je 1205 knjig več nego lani v istem času. Knjižnica je odprta vsak delavnik dopoldne in popoldne.

Nizjo vstopnino za ljubljanski velesojem pričakujejo delovni sloji. Splošno mnenje je tudi, da bi se moralo za cene, ki so zdaj na velesojmu, točiti vsaj dobra vina. Iz izkušnje pa vemo, da smatrajo nekateri, da se na velesojmu lahko proda za visoko ceno tisto vino, ki bi se v gostilni še za nizko ceno ne bi moglo prodati. Dvomimo, da to koristi propagandi za tujski promet. Zato je treba letos stvar urediti.

Protituberkulozni teden je v Ljubljani minil brez haska, ker so gospodje zainteresirani zanj samo gospode. Če se misli taka važna zadeva res izvesti v interesu stvari, je treba zasadi lopato v gorišče tuberkuloze: pregledati in odpraviti je treba vsa kletna in vlažna stanovanja, higijeno po raznih obratih in z javnimi deli omogočiti brezposelnim take plače, da bodo mogli zdravi živeti. Prva skrb bi morala veljati otrokom. Pa otroci v Ljubljani do danes še niti enega solnčnega igrišča nimajo.

Maribor

občina dobila te kanddelabre in mogla nadaljevati svojo ureditev mariborske avenije. V jeseni bo vsaj manj vročine pri delu.

Na Kralja Petra trgu so za poskušnjo uvedli nov red za voznike in pešce. Zadeva je dokaj komplicirana in so potrebni številni stražniki za usmerjanje prometa.

Mestna občina, ki je nedavno tega odpovedala 32 najemnikom v zaslihih zgradbah v Delavski ulici je odpovedi oz. deložacije preklcala.

Sprejemni izpiti na realni gimnaziji za učence rojene 1922-25 se bodo vršili 1. junija t. l. Pravilno kolkovane prošnje se morajo vložiti do 25. junija.

Za predsednika Jugoslov.-češke lige je bil na občnem zboru, ki se je vršil te dni, ponovno izvoljen minister v pokoju g. dr. Kukovec.

Smrtna nesreča. Na neki stavbi v Sokolski ulici se je te dni smrtno ponesrečil 36letni Jakob Kajzer. Padel je z visokega odra na tla, pri čemur mu je počila lobanja. Ponesrečenega so sicer odpremili v bolnico, kjer pa je kmalu nato podlegel poškodbam.

Na 600 Din denarne globe pogojno za dve leti je bil te dni obsojen pred mariborskim sodiščem nek avtoizvozeček, ki je meseca septembra lanskega leta trčil v Delavski ulici z mestnim avtobusom, ki ga je šofiral Ciril Simnic.

Med. univ. dr. Valter Thalmann specialist za oto-rlizno-larijologijo je otvoril svoje prostore v Mariboru, Kopališka ulica 4-I. nadst., (v novem poslopiju poleg Scherbaumovega mlina). Ordinira od 10.—11. in od 1/3. do 4. ure.

Mariborsko gledališče. Petek 31. maja ob 20. uri »Hofmanove pripovedke«. Red A. Gostuje Zlata Gjugjenac-Gavella. — Sobota ob 20. uri »Trafika«. Zadnja prestava v sezoni.

zavlačevati zaupniške volitve, čeravno so pravilno, od dosedanjega zaupniškega zbora razpisane, in se morajo po vseh pravilih vršiti v nedeljo 2. junija. Sodni dan, torej prihaja!

Gg. restavraterjem in gostilničarjem v Celju in okolici

Centrala delavske telovadne in kulturne zveze »Svoboda« v Ljubljani bo priredila 7. julija t. l. v Celju

DELAVSKI KULTURNI DAN,

katerega se udeležijo okoli 40 pevskih zborov in godb in več posebnih viakov izletnikov.

V svrhu prehrane izletnikom je določila centrale enotno ceno Din 8.— za kosilo, ki mora sestojati iz juhe, mesa in dveh prikuh. Ker plačajo izletniki kosilo že v naprej, bodo dobili gostilničarji pri katerih bo hrana naročena, od podpisane pisarne plačanih toliko kosil, kolikor bo naprej naročenih, pod pogojem, da bo hrana sveža in okusna in da bo dobil vsak izletnik, ki jim bo dodeljen, hrano v času, ki bo v pismini naročilnici naveden, in to brez daljšega čakanja in vsa jedila označena v tem razpisu, ter da se bo serviralo hrano v primerni posodi in v primernih, v slučaju dežja zaščitenih prostorih.

Gostilničarji, ki reflektirajo na dodelitev izletnikov, naj to sporočijo nemudoma zletni pisarni, ki jim bo sporočila vse podrobnosti.

Zletna pisarna »Svoboda«, Celje, Delavska zbornica.

Zagorje ob Savi

Razne zanimivosti. Naša zagorska kotlina je kraj, kjer kljub težke krize vlada izredno živahnost. Zato ni nič čudnega, če kak zračni markisist pride do spoznanja, da je »Ljudska pravica« najboljši list na svetu.

— V kolu jugoslovanskih sester tudi nekaj poka; ne ve se pa še, kakšne bodo posledice. Očividno je težko spraviti koga v delo. Tozadevnih posredovalcev je mnogo. Zato ni nič čudnega, če se tudi kak gostilničar zaleti v obratno pisarno. Samo to ne vemo, ali s prošnjo za sprejem v delo za sebe, ali za koga drugega. — Drugeče delajo naši rudarji samo po 3 do 4 šhte tedensko. Njih akordni zaslužki postajajo čimdalje manjši v številkah, a nađ

rudarji brije vedno ostrejša burja v obliki kazni in storitve. Izgleda, da bi bila radi nas zagorjanov potrebna nova erupcija zemlje, zato da bi tisti, ki so danes na vrhu, prišli tudi enkrat pod kolesa. Mogoče bi potem malo drugače gledali na življenje svojega — sočloveka.

Pevski odsek »Svobode« bo priredil v nedeljo, dne 2. junija ob pol 8. uri zvečer na vrtu gostilne g. Kovača v Toplicah pevske koncert. K mnogobrojni udeležbi vabi odbor.

Hrastnik

V nedeljo, dne 2. junija ob 9. uri dopoldne se vrši veliki gospodarski shod na igrišču Z. K. R. (Drago Logarja). Na dnevnem redu je zopetna priključitev Hrastnika in Kat. obč. Ojstro in sv. Marko — k občini Trbovlje. Vso javnost se vabimo, da se shoda polnoštevilno udeleži.

Jesenice

45 letnica dela. Danes praznuje s. Rozman Anton 45 letnico svojega dela pri KID. Se ne prav 13 let star je začel leta 1890. v martinarni, kjer je še danes. Delal je prav vsa dela počenši od tistega, ki so ga opravliali svoj čas taki dečki, pa do zadnjega, ki ga opravlja sedaj že 31 let, t. j. delo topilca, polno odgovornosti in polno napora, v najhujši vročini. Sam rojen v Bohinju, oče mu je bil doma iz Mišac pri Dobravi v občini Ovčarje, mati iz Dupelj pri Trziču, je tedaj pravi Gorenjec ter je le kot tak mogel dočakati to izredno 45 letnico. Kdor pozna delo v martinarni, ve ceniti, kaj je to, 45 let dela pred pečjo, v kateri je tudi do 2000° C. Ali kljub vsemu, četudi more še danes naš Tonc večkrat požreti marsikatero grenko, je ostal vder, odkrit in pošten, pa tudi neustrašen, kajti svest si je svojega pošteno opravljenega dela in znanja. Vsakomur pove, da je bil skoraj v martinarni rojen, da jo pozna dobro in da tudi ve, kako se dela včasih, ko bi se moralo delati drugače. S. Tonc ni bil vedno naš član. Dolgo časa je bil v nam nasprotnih vrstah; ali poštenjak, kakršen je, je bil tudi kot nasprotnik vedno odkrit in vedno smo ga cenili, zlasti še kot izkušenega martinarja, ki nam je dal mnogo krat dragocene nasvete. Spoznal je pa, da krog, v katerem se suče, ni za njega, prenašaljaško je njegovo delo, komandirano ne od delavcev, poslovil se je in prišel med nas, kjer uživa zaslužen ugled kot neustrašen borec, dober in trezen svetovalec v vseh vprašanjih. Kadar odrečejo mladi, pa napravi Tonc. Tih in skromen, ne sili v ospredje, zanima pa se za vse in skuša pomagati, kjer le more. K temu izrednemu jubileju trdega dela mi s. Toncu iskreno čestitamo, želimo mu, da bi bil še mnogo let med nami tako prožen kot dosedaj in da po končanem delu v martinarni še lep čas uživa zaslužen pokojnino (vsaj do takrat bo menda brat, sklad, že sanirana, čeprav on pravi, da bo le skrahirana!) S. Tonc, čast in priznanje Tvojemu delu, družnost!

Ptuj

Predavanje o raku je spet odpadlo.

Predavanje o tuberkulozi g. dr. Vrečka je pa bilo pičlo obiskano. Na eni strani ni zanimanje za ta problem, na drugi strani so pa ljudje siti besed in hočejo dejanja. Hvalevredno je dejstvo, da dobimo tudi v Ptuj protituberkulozni dispanzer. Ako bodo ljudje imeli še ono, kar potrebujejo, bo možno omejiti to masovno bolezen.

Seja mestnega sveta se je vršila dne 27. maja. Med drugim je g. predsednik poročal o zgradbi mestne tehnice na kolodvoru, za kar bo občina najela posojilo. Nadalje je predsednik sporočil, da je že večkrat posredoval pri banovini za kredit za javna dela, pri katerih bi se zaposlili tukajšnji brezposelni.

S. Gabriel je stavil nujen predlog, da se ukrene vse potrebno in neha z obljubami številnim brezposelnim, ki že od srede marca čakajo na delo in se z večanskimi družinami nahajajo v obupnem položaju. — Tudi je S. povdarjal, da je potrebno dati ljudem delo. Zato smo res radovedni, kako dolgo bo še trajalo. Dalje je omenil s. G. glede najemnin v mestnih hišah, da so nekatere stanovanja dražja, kakor v privatnih zgradbah, zato bi se naj stanovanja pregledala in pravilno ocenilo. Mnenja je tudi, da se vsled slabega gnotnega položaja najemnikov ne bi pobiralo zaostankov za izvoz fekalij za l. 1934. Prosil je tudi, da bi se končno dodelilo stranki Kukovec obrtni lokal.

Guštanj

Po končanem mezdnem gibanju v iekalni (Nadaljevanje.)

Na shodu so zaupniki in oblastni tajnik SMRJ s. Leskošek, poročali o poteku mezdne razprave, o čemer smo poročali že v prejšnjih številkah »D. P.« Ker pa so akordanti videli, da bi po novi kolektivni pogodbi bili nekaj malega prikrajšani, so se pri glasovanju izrekli za staro pogodbo. O stvari je potem govoril s. Kopač, ki je pravilno pojasnil, da glasovalci niso pomislili, da bi od zaupnikov predlagani osumek prinesel izboljšanje stanja, kakor pa je bilo vpeljavno v staro pogodbo. V istem smislu je govoril tudi s. Leskošek, ki je prikazal potrebo skupnega dela in izobrazbe, ker le na ta način se bo delavstvo tudi v takih trenutkih znalo vedno pravilno odločiti. O sklepu zborovanja je bilo obveščeno tudi ravnateljstvo, ki tudi ni moglo verjeti, kako je mogoče, da se je delavstvo odločilo za slabše, namesto za boljše. Podjetje se je obvezalo, da bo pogodbo spisalo in jo po-

slalo vsem zastopnikom na vpogled. Trajalo pa je šest tednov, predno je bilo to urejeno. Pogodba pa še vedno ni bila podpisana. Ko je v mesecu marcu razsajala gripa in bi bili bolni delavci morali prejeti izplačano mezdo za prvi teden bolezni, je podjetje izjavilo, da ne plača in da tudi ne podpisuje pogodb, ako delavstvo vztraja na tem, da mora dobiti v prvem tednu bolezni mezdo. Zaupniki so o tem obvestili delavstvo. Sklicano je bilo zborovanje za 28. aprila, ki pa ni bilo dovoljeno radi volitev, zato je moralo biti odloženo do 19. maja. Na zborovanju je delavstvo pooblastilo zaupnike, da zastopajo zahteve delavstva tudi še nadalje z isto energijo kot doslej. Zaupniki so obvestili o stališču podjetja vse v poštev prihajajoče instance. Akcija je v teku in delavstvo je pripravljeno na vse.

Ob koncu apeliramo na gotove gospode, ki hodijo denuncirati naše zaupnike k ravnatelju in orožnikom, naj si raje pregledajo mačka z drugim bolj plodonosnim delom. Še boljše pa bo, ako bodo v resnici nastopili proti tistim, ki zakone res kršijo, namestu, da delavstvu podtikajo nezakonitosti, ki jih nihče ne uganja. Upamo, da se razumemo, gospodje zaplotniki!

Mežica

Za izlet »Svobode« v Celje sprejemajo prijave vsi naši poverjeniki in pa Konzumno društvo in sicer vsak dan do 17. junija t. l. Obenem s prijavo je treba tudi plačati znesek Din 35,50, za svoja pa Din 33,50 za vožnjo. V tem znesku je tudi vračunan znak, katerega bo dobil vsak udeleženec.

Naš kmet v fašistični Italiji

Okolica Kanala, sredi maja 1935.

Drugo naše socialno delo so »prečastiti gospodje« — ne vsi — četvorica težkih. To so vam pravi zastopniki srednjeveške inkvizicije. Kako neustrašeno delajo proti ubogemu zaslužnemu ljudstvu ter imajo pod sedanjim režimom proste roke. Da ne žive samo »zatajevanju samega sebe« in »pokori«, katero oznanjajo drugim, da jim je predvsem najljubši denar (ki pride povsod prav — tudi, če bo treba spet podpisati vojno posojilo) in udobno življenje, povemo to-le: Za navadno poroko računajo po sto lir (Din 360—), za pogreb od petdeset do sto. Kar se tiče uradnega dela za »boglonaj«, še peresa ne pomočijo. Pobirajo letno konkoro osem do dvajset lir od hiše. Nadalje pobirajo kmečke pridelke, koliko pa dobijo za maše in drugo, nam ni znano. Za nje ni fašizem predpisal nobenega tarifa. Vseeno je eden izmed njih izjavil, da mu je žal, da ni študiral namesto za duhovnika, za advokata, ker ta zasluži še več. Imajo tudi domačo posojilnico. Menda ne »vozijo« po Krekovem sistemu, ker tisti, ki imajo z njo opravka, jo kolnejo. Tudi napredni so ti gospodje. Za vožnjo po opravkih ali kadar grede bolnike spovedovat, so že uvedli motocikle. Ker imajo

Sodružji in sodružice, od nas samih zavisi, ali se peljemo s posebnim vlakom, zato nikar ne pozabite, da se čim prej prijavite. Zadnji dan prijave je 17. junij. Čim več udeležencev, temveč uspeha! — Družnost! — Izletniški odbor.

Pobrežje pri Mariboru

Tudi tukajšnji delavci in delavke nočejo biti zadnji v delavskem pokretu in pri delu za delavsko kulturo. Priprave za ustanovni občni zbor podružnice »Svobode« so že v polnem teku. Vaje pevškega odseka so že pričele in sicer vsako sredo in soboto od 20. do 22. ure, vršijo se v veliki sobi gostilne Kren. Sodružji delavci, kateri imate veselje do petja, prijavite se v čim večjem številu k pevskemu odseku! Ne odlašajte! Zavedajte se velikega pomena lepe delavske pesmi. Pesem ni samo vzgojnega pomena za delavstvo, pesem nas tudi budi in nam vlija pogum, da zlasti v teh težkih časih, ki nas delavce tarejo, ne klonemo! Torej odločite se in pridite! Kdor ni pevec, naj se ravnotako prijavi kot član »Svobode«, ker s tem bo postal naročnik naše lepe revije, ki izhaja vsak mesec. Lahko pa se bo pozneje udeleževal tudi pri drugih odsekih, ki jih bomo še ustanovili. Čvrsto na delo! — Družnost!

7 let ječe radi uboja. Te dni je bil pred mariborskim okrožnim sodiščem obsojen na sedem let težke ječe 26-letni mizarski pomočnik Anton Straus, ki je lansko leto v prepričanju ubil mizarskega mojstra Konrada Gselmana, žena pokojnega Angela Gselmana pa je bila radi pomanjkanja dokazov ev. soudeležbe oproščena krivde in kazni.

Zanimivosti za vsakega

Znanje zemljepisja bi neobhodno potrebno — za vladanje nad svetom, kakor se vidi iz spominov angleškega diplomata Lockharta, ki piše: »V štirih letih mojega službovanja pri poslanstvu v Pragi smo vedno znova, tudi z uradnih mest dobivali pisma s čudovitimi naslovi, kakor: »Prague, Czechoslovakia«, »Prague, Yugoslavia«, »Prague, Vienna« in celo »The Prague, Poland«. Te napake so razumljive, Angleži imajo na zunanji politiki manj interesa kakor katerikoli narod na svetu. Še danes bi jih od deset poslancev svet zamenjalo Budapešto z Bukarešto in mirno grem staviti, da bi niti polovica članov britanske vlade ne znala današnjih glavnih mest Evrope do deliti pravih državam.

Kaj je Marx najbolj cenil? — Za naj-

višjo krepost je smatral priprostost; za moško vrlino — moč, za svojo glavno lastnost — zasledovanje enega cilja; za srečo — borbo; največja nesreča zanj je bila — izguba svobode; greh, ki ga je najlaže odpustil, je bila lahkovernost; najbolj je sovražil pri ljudeh hlapčevstvo; najrajši je prebral Shakespeara, Ajshilosa in Goetheja; za merilo svojega življenja je imel izrek: »Ni bil humani a me alienum puto« (kar je človeškega, mi ni tuje), in za geslo pa: O vsem je treba dvomiti.

Ali si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

Sportna rubrika

S. K. Svoboda-Ljubljana je polagala račune.

Tekoče leto je bilo za ljubljansko Svobodo v vsakem oziroma uspešno. Tako na zelenem polju kot gospodarskem. Po slabem startu v jesenski sezoni je sledil uspeh za uspehom v spomladanski sezoni. Klubov inventar, ki je bil sprva skromen, se je povečal tako, da klub danes poseduje več kompletnih oprem za igralce. Finančno stanje je sicer ... no tako kot povsod.

Občni zbor, ki se je vršil 17. maja v prostorih Strokovne komisije, je otvoril pred številnim članstvom predsednik s. Jugovec. V svojem govoru je povdaril, da so bili klubovi uspehi zapaženi povsod. Gospodarski uspehi, pri katerih ima največ zasluge načelnik s. Galof, so nas dvignili iz skromnosti, ko smo posedovali komaj eno kompletno opremo. Dalje poroča o naporih, ki so bili izvršeni v pravcu, da se klubu pri skrbi igršče, a so zaenkrat ostali, žal, brez uspeha. Merodajni, ki bi se morali brigati za napredek sporta, so nas, kot delavski klub, prezrli. Vsa čast pa Radniški sportski zajednici, s pomočjo katere smo dobili podporo za igršče. V svojem nadaljnjem govoru se obrača na vse igralce s prošnjo, naj skrbijo, da bo klubova lastnina vedno v redu, kajti nastala je iz žrtev poedinih sodrugov, ki so si pritržali marsikak užitek in darovali klubu denar ali celo kompletne drese.

Tajniško poročilo je podal s. Fain. Med drugim je omenil, da je razveseljivo dejstvo porast članstva, tako aktivnih igralcev kot podpornih članov. Dalje omenja, da smo na poslano prošnjo za podporo prejeli od SMRJ-Moste Din 300.—, ki je s tem pokazal razumevanje za sport delavske mladine. Svoje poročilo je zaključil z apelom

na vse navzoče, naj se zavedajo, da niso samo nogometaši, temveč v prvi vrsti Svobodaši! In taki naj tudi ostanejo.

Blagajnik s. Šalamon je podal podrobno poročilo o stanju blagajne, saldo Din 812,25 je za današnje razmere lep uspeh. — Obenem je to tudi uspeh našega s. blagajnika. Po s. Jugovcu predlagano zaupnico s. Šalamonu sprejme članstvo z aplavzom.

Poročilo gospodarja je podal s. Samarin, ki je ob zaključku poročila karal vse one, ki ne skrbijo dovolj za opremo.

Načelnik s. Galof je v svojem poročilu cmenjal razliko med delavskim in meščanskim sportom. Poročal je o rezultatih prvenstvenega in pokalnega tekmovanja. Koncem svojega govora želi moštvu obilo sreče na zelenem polju. Za izčrpen govor s. Galofa se mu v imenu članstva zahvali s. Jugovec.

Sledi debata, ki se je udeležile ss. Jugovec, Malovrh, Kamnikar in Galof. Po debati v kateri se je obravnavalo o bodočih smernicah kluba, predlaga s. Kamnikar razrešnico staremu odboru, kar je soglasno sprejeto.

Pri volitvah so bili izvoljeni sledeči ss.: častni predsednik dr. Milan Korun, predsednik s. Jugovec, podpredsednik s. Malovrh, tajnik I s. Fain, tajnik II s. Logar, blagajnik s. Šalamon, blagajnik II s. Škapin, načelnik s. Galof, odborniki ss. Štrekelj, Kralj, Kamnikar, dr. Tuma, nadzorni odbor ss. Stresen, Gogala, Moreti, gospodar s. Samarin. Po izvršenih volitvah se predsednik s. Jugovec v imenu celokupnega odbora zahvali za izkazano zaupanje. — Občni zbor je bil zaključen po 10. uri. — S. K. Svoboda želimo pri njenem vzgajanju mladine mnogo uspehov!

Ozadje stavke kočevskih tekstilcev

V podjetju »Triglav«, tekstilna tovarna v Kočevju so zavlada nevdružne razmere. Redukcije delavstva in znižavanje plač je bilo stalno na dnevnem redu. Dne 27. marca se je na pobudo podružnice vršila v podjetju razprava, katere so se udeležili zastopnik Inšpekcije dela, Delavske zbornice, Splošne delavske strokovne zveze in delavski obratni zaupniki. Na razpravi je bil napravljen zapisnik, na podlagi katerega bi se redukcije omejile s skrajšanjem delovnega časa. Podjetje je pristalo na ureditev službenega razmerja s kolektivno pogodbo, ter izjavilo, da se bodo vsa zakonita določila o zaščiti delavcev točno izvajala. Predsedstvo podjetja pa je 3. aprila na naslov glavnega zaupnika sporočilo, da na razpravi z dne 27. marca sporazumljenih stvari ne bo izvršilo. Organizacija je sklicala 5. aprila delavstvo na zborovanje, na katerem naj bi se odločilo, kakšne mere je treba podvzeti za izvedbo sporazuma med ravnateljstvom podjetja in organizacijo. Zavedni delavci so bili že tedaj pripravljeni za izboljšanje svojega položaja stopiti v odločno borbo. Toda solidarnost še ni bila popolna. Nato so se razmere v podjetju ponovno poslabšale. Ponovno se je reduciralo delavstvo in se mu je znižalo itak že nizke plače. Sikaniralo se je delavske zaupnike ter jim zabranjevalo intervencije na merodajnih mestih. Ponovno je bilo vpeljana delo od 8. do 12. in od 13. do 17. ure, dasi je bilo na razpravi dogovorjeno, da bi delovni čas trajal nepretrgoma od 6. do 14. ure. S tem je bilo delav-

stvo občutno prizadeto, ker je mnogo ugodnejše, da bi se prenehalo z delom ob 2. uri popoldne, da morejo nekateri opraviti tudi doma svoja opravila, kajti mnogo jih je, ki stanujejo 1 do 2 ure daleč. Vodstvo podjetja je mislilo, da je odpor organiziranega delavstva popolnoma zlomilo. Res je, da so se mnogi hipno prestrašili, potem pa so se okorajžili, pristopili v organizacijo, ki je nato začela boj za izboljšanje položaja celokupnega delavstva.

Dovtipi iz tretjega rajha

(Četrta pošiljka.)

V tretjem rajhu sestavljajo nov finančni leksikon, to je tolmač vseh pojmov in besed, ki pridejo v poštev pri finančnistvu. Pri leksikonu sodelujejo najboljši strokovnjaki. Leksikon bo kmalu gotov. Tu navajamo nekaj primerov, ki jih sicer nismo utegnili urediti po slovenski abecedi, česar naj nam nihče ne zameri, ampak naj to delo rajši sam opravi, če ga veseli. Evo:

Posojilo — denar, ki se ga ne vrne.
Posojilo, garantirano — denar, ki se ga garantirano ne vrne.
Goljufija — glej bilanca!
Bilanca — glej goljufija!
Deficit — kar je nevidno.
Devize — kislo grozdje.
Upnik, inozemski — smešna figura.
Kapital — plod doslednega zadolževanja.
Lombard — način izposojanja lastnih dolgov.
Obligacijsko pravo — sestavni del rimskega prava, torej negermansko.
Kvartal — glej termin!
Sanacija — spreminjanje dolgov v posojila.
Statistika — moderno zaslepljivalno sredstvo.
Termin — rok, ko se ne plača.
Menica — hitro se množeč mrčes.
Nelojalnost — upnik, ki zahteva svoj denar.
Hranilnica, njena politika — glej pod rop!

Otvoritev najlepšega restavracijskega vrta v Mariboru v Jurčičevi ulici števil. 7

(preje Halbwidl) s koncertom dne 2. junija. Točl se prvovrstno pivo kakor tudi izborno pristno črno vino iz otoka Vls. Velika pojedina ocvrlih piščancev itd. itd. Dnevno sveže morske ribe na razne načine pripravljene kakor tudi čevabčiči in ražnjiči. — — — Priporoča se restavrat

Josip Povodnik.

Delamo

da Vas dobro in pošteno oblečemo

Naše cene so:

Din

Obleke za delavnik 120-160
Volnene obleke . . 170-390
Fantovske obleke . 110-290
Hlače 75-160
Otroške obleke . . 60-130
Športske kape . . 10- 18
Nepremočljivi hubertusi

320, 260, 160

TIVAR-OBLEKE